

R

REVEIL-SERIE

GOD LEIDT SMEKENDEN
NAAR BEHOUD

ALEXANDER COMRIE

No. 525

JUNI - JULI 2016

ALEXANDER COMRIE

Alexander Comrie werd geboren op 16 december 1706 in Perth (Schotland), als zoon van een Schotse procureur, Patrick Comrie, en Rachell Vause. Om onbekende redenen is hij kort vóór zijn twintigste levensjaar naar Nederland gekomen, om in Rotterdam werkzaam te zijn in de handel. Er is een vermoeden dat zijn vader hem voor de dienst des Woords had bestemd, maar mogelijk niet de kosten van zijn opleiding heeft kunnen dragen. De koopman bij wie Comrie op kantoor werkte, ontdekte dat Comries belangstelling echter niet op de handel, maar op het predikambt was gericht. Samen met enkele vrienden heeft hij het toen mogelijk gemaakt dat Comrie theologie kon gaan studeren.

Vanaf 1729 studeerde hij in Groningen en vanaf 1733 in Leiden. In 1734 promoveerde hij daar in de filosofie.

Op 1 mei 1735 werd hij bevestigd tot predikant van Woubrugge, waar hij bijna 40 jaar gestaan heeft, ondanks zeven beroepen naar elders. Hij ging met emeritaat in 1773, en is een jaar later in Gouda gestorven, Daar is hij ook begraven in de St. Janskerk.

In Woubrugge trouwde hij in 1737 met Johanna de Heyde die hem na een jaar reeds ontviel op de leeftijd van 28 jaar. Hij hertrouwde in 1741 met Maria van der Pijll. Ook zij stierf (1764), waarna hij in 1766 hertrouwde met Catharina de Reus, die hem 35 jaar heeft overleefd.

In zijn jonge leven heeft Alexander Comrie sterk de invloed ondergaan van predikers als Ebenezer en Ralph Erskine, en Thomas Boston. Deze invloed is hem zijn hele leven bijgebleven, ook in zijn theologie.

Comrie is al in zijn eigen tijd zeer bekend geworden, voornamelijk door de geschriften die hij publiceerde. Hij was daarin tolk van de velen die bezwaren hadden tegen de geest van verlichting en tolerantie die aan de universiteiten begon te heersen, en ook in de prediking merkbaar werd. Vooral keerde hij zich tegen hen die het ontvangen van het heil afhankelijk stelden van de daad van het geloof. Hij voerde hiertegen aan dat dit nu juist de ziel was van de leer der remonstranten en dat wij door de genáde van het geloof Christus worden ingelijfd, en niet door de dáád van het geloof.

Comrie was in de kringen van de achttiende-eeuwse gereformeerden een zeer geliefde en veel

gelezen schrijver. In zijn gemeente Woubrugge werd hij zeer geacht als herder en leraar, niet zozeer door zijn ijver in het huisbezoek, maar doordat hij zeer veel zorg besteedde aan zijn preken. Een groot aantal daarvan is ook in druk verschenen.

“Comrie behoorde tot de beste predikers van zijn tijd. Zijn preken waaraan hij veel studie besteedde, vervielen niet in de fouten van zijn meeste tijdgenoten, maar waren praktisch en doorzichtig, zonder platheid en vertoon van geleerdheid” (Christelijke Encyclopedie, deel 2).

Bron: Biografisch Lexicon voor de geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme, deel 3, pg. 76-78.

De preek die u hierbij wordt aangeboden, is herschreven in de taal en stijl van het hedendaagse Nederlands. Ze is afkomstig uit het boek “Verzameling van Leerredenen”, waarin vertoont wordt uit verscheide teksten de afgezakte kranke en kwynende staat der geloovige, voornamentlyk in dezen tydt, tot overtuiging en beschaminge over hunne ongestalte. De preek is te vinden in de nieuwe uitgave die Willem J. Gordon en Co.

te Gorinchem in 1878 het licht deed zien (Eerste stuk, de vierde preek, pg. 119-143). De oorspronkelijke titel luidt: 'Een geloovige tot den eersten Man, met geweene en smeeking naderende'.

GOD LEIDT SMEKENDEN NAAR BEHOUD

door

ALEXANDER COMRIE

‘Zij zullen komen met geweent, en met smekingen zal Ik hen voeren; Ik zal hen leiden aan de waterbeken, in een rechte weg, waarin zij zich niet zullen stoten; want Ik ben Israël tot een Vader, en Efraïm is Mijn eerstgeborene’.

Jeremia 31:9

Inleiding

Het is een wonderlijke en opmerkelijke vraag die de dochters van Jeruzalem stellen als ze de bruid zien. Deze is nog maar net bezig zich te herstellen uit haar ingezonken en bijna dode zielsgestalte en keert dan terug tot haar eerste Man. Ze vragen in Hooglied 3:6: ‘Wie is zij die daar opkomt uit de woestijn, als rookpilaren, beroekt met mirre en wierook, en met allerlei poeder van de kruidenverkoper?’

Het zijn de dochters van Jeruzalem die deze vraag stellen. We zien hen niet als uitwendige belijders en mondchristenen, zoals we ter plaatse nog zullen aantonen, maar als kleingelovigen, als zwakke en pas beginnende gelovigen. Zij hebben nog geen door geestelijke ervaringen geoefende zintuigen ontvangen ten aanzien van de wegen die God met hen gaat. Die hebben ze ook niet ten aanzien van de diepte van hun eigen ellendige toestand. Daardoor veroordelen zij op wat hooghartige wijze oude en ervaren christenen vanwege hun zondige tekortkomingen, en zij ergeren zich aan hun gebreken.

Maar dan zien zij iets heel wonderlijks, wat ze nooit hadden kunnen denken. De bruid, die zij wegens haar gebreken veroordeeld hadden, kwam te voorschijn in een bijzonder levendige, geestelijke gestalte. Zij gaf heel overtuigende blijken van beginnend herstel, en er ging een reuk van liefelijke godzaligheid van haar uit, die hen sprakeloos maakte van verbazing. Dit hadden ze immers nooit kunnen denken! Dan stellen ze een vraag.

Degene die zij zagen, was de bruid. Zij was in de woestijn geweest, en daarom hadden zij haar

veroordeeld, omdat ze enige tijd geestelijk dor en leeg was geweest. Ze hadden haar ook verlaten en nooit vermoed dat zo'n dor hout zou gaan leven.¹ Maar zij zien de bruid nu op levende wijze werkzaam in de gebeden, die worden verbeeld in de rookpilaren. De voortdurende reuk van haar godzaligheid verspreidde zich wijd en zijd, zoals met specerijen gebeurt die reuk van zich afgeven als ze bereid worden door een kruidenbewerker. Dit is buiten de verwachting van deze dochters van Jeruzalem, en het gaat ook tegen hun gevestigde mening in. Zij zien dit met verwondering en zijn beschaamd en overtuigd van hun liefdeloos gedrag. Zij vragen dan uit verlegenheid en ook uit onkunde hoe dit nu kon gebeuren: 'Wie is zij?'

Geliefde hoorders, we hebben u laten zien in welke droevige geestelijke inzinking en doodsheid een christen kan komen die werkelijk begenadigd is. We hebben ook het een en ander gezegd om eraan ontdekt, ervan overtuigd en eruit opgewekt te worden.² Voor zover ik weet, hebt u mij dit niet

1 Comrie voegt daaraan een zinnetje toe: 'De beeldspraak aan een woestijn ontleend, geeft dit en andere hierbij horende zaken aan.'

2 Dat gebeurde in de eerste preek uit deze bundel over Psalm 143:11, en in de twee volgende preken over Jeremia 2:13 en Hosea 2:6c.

kwelijk genomen; en sommigen zijn met de hier-
vóór gehouden preken werkzaam geworden.
Nu zijn er onder u – dat weet u – die hebben
meegeholpen om een extra steen te leggen op de
kuil waarin mensen al verzonken lagen in een
toestand van geestelijke duisternis en benauwd-
heid. U bent immers behoorlijk heftig en op een
schoolmeesterachtige manier met hen omgegaan.
Daarin gaf u blijk van hoogmoed, geestelijke
onervarenheid en een gering besef ten opzichte
van uw eigen boze hart. We beleven immers
een tijd waarin een hoogmoedige veroordeling
plaatsvindt om kleinigheden. Dat gebeurt op
zó'n manier dat als David en de oude heiligen
nu nog leefden, zij uit de boekrol van de heiligen
verwijderd zouden zijn! U hebt daarin op een
smalende wijze gehandeld. Desondanks willen
we nu een poging doen om te laten zien hoe die
door u gesmade mensen daaronder werkzaam
zijn. Laat het voor u tot schaamte zijn en tot be-
moediging en onderwijs voor hen die door Gods
Geest uit hun ellende trachten terug te keren. Zij
komen namelijk met geweest, en wat daar in de
tekst verder volgt.

Dit hoofdstuk is nog niet zo eenvoudig, wat de inhoud betreft en de tijd waarin het geplaatst moet worden. Dat kunt u zien vanuit het hoofdstuk zelf, en verder ook door middel van een pas uitgekomen mooi boek van de heer Mobachius³. Wij houden het erop dat het tekstwoord allereerst geschreven en gegeven is om Gods kinderen in Babel te troosten en hen te verzekeren van hun verlossing en hun terugkeer naar hun eigen land. Maar ondertussen komen er bij die gelegenheid ook veel zaken ter sprake die hier niet direct mee in verband staan, maar in daarna volgende tijden vervuld zullen worden. Dat geldt voor de bekeering van de Joden in de laatste dagen, waarvan de verlossing uit Babel een onderpand en een profetisch voorbeeld is geweest. Wij durven ons hierover niet verder uit te laten, maar houden ons aan de verklaring van onze tekst.

Dan zien we dat het vanaf vers 4 tot onze tekst, vers 9, gaat over de terugkeer van het volk én de middelen die God daarvoor zal gebruiken. In vers

3 Bedoeld is het boek van Joachim Mobachius (1699-1790), gereformeerd theoloog en predikant o.a. in 's-Hertogenbosch. Hij geeft ook een exegese van Jeremia 31 in zijn boek *De lang gewenste en vast aanstaande bekeering van het volk der Joden*. Mede op grond van dit hoofdstuk ziet Mobachius twee duidelijke beloften voor het volk Israël. Dat is de belofte van het land, en de belofte van het heil.

9 wordt nader gesproken over de manier waarop zij zouden terugkeren en ook over de oorzaak waarom dat zou gebeuren. We moeten dus over twee zaken spreken.

1. We stellen u de wijze voor waarop ze werkzaam waren in hun terugkeer: *Zij zullen komen met geweest*, en wat daarop volgt.
2. We gaan in op de diepste oorzaak hiervan, die opgesloten ligt in de oude en onverbrekelijke verbondsbetrekking die God met hen had: *Want Ik ben Israël tot een Vader*, en wat daarop volgt.

1.

Hier vinden we de manier waarop de Joden zich door de medewerking van Gods Geest zullen bekeren en tot de Rotssteen van het heil komen. We zullen dus letten op de manier waarop zij zullen komen en zich door de werking van Gods Geest tot Hem bekeren. Dit wordt ons op twee manieren voorgesteld. Allereerst zullen zij komen met *geween*. De vertaling van deze woorden is hetzelfde bij vrijwel alle bijbelgeleerden, behalve bij Grotius. Deze vertaalt: zij zijn heengegaan met *geween*. Hij meent dat hier de houding van het

volk wordt weergegeven toen het in gevangenschap naar Babel werd weggevoerd. Zij zullen toen ongetwijfeld heel bitter geweest hebben. In Babel zaten zij immers volgens Psalm 137 aan de rivieren, en daar weenden ze als ze aan Sion dachten. Maar we tekenen hierbij wel aan dat het Hebreeuwse woord dat door ‘komen’ is vertaald, altijd een terugkerende en nooit een weggaande beweging aangeeft. Als we het op het lichaam betrekken, keert het lichaam terug tot stof. En omdat het deze terugkerende beweging aangeeft, wordt het woord meer dan eens op een figuurlijke manier gebruikt om de bekering van de ziel tot God aan te geven. Als u zich bekeert tot de Almachtige, zult u opgebouwd worden. Daarom blijven wij bij onze vertaling en zullen we u niet ophouden met het verwerpen en weerleggen van de meer letterlijk gerichte verklaring van deze tekst door Grotius.

We gaan er nu toe over om de tekstwoorden wat nader te overwegen. Daarbij letten we op twee zaken: degenen over wie gesproken wordt, en vervolgens wat er van hen wordt gezegd. Er wordt gesproken over ‘zij’. Alle geleerde bij-

beluitleggers komen overeen in het standpunt dat we hier met de Joden te maken hebben, maar zij verschillen zeer van mening over de tijd waarop deze Joden met ootmoedig geweest zullen terugkomen. Velen denken aan Joden die bij hun terugkeer uit de Babylonische gevangenschap zijn als mensen die dromen. Zij vatten het wenen waarvan we in de tekst horen, dus niet op als een uiting van droefheid, maar vanwege de blijdschap van hun hart. Het is immers duidelijk dat men zowel uit blijdschap als uit droefheid kan wenen. Vanwege de samenhang van dit hoofdstuk – dat blijkt uit vs. 1 – met het voorgaande, zijn anderen van mening dat beide hoofdstukken tot dezelfde tijd gerekend moeten worden. Daarom gaat het ook over hetzelfde onderwerp, namelijk de Joodse gemeente, waarvan de situatie wordt getekend in de verzen 4 tot 7 van hoofdstuk 30. Dat was de tijd van onderdrukking door Antiochus Epiphanes, toen ze allang uit Babel teruggekeerd waren. Vanaf vers 8 van hoofdstuk 30 tot het einde van ons hoofdstuk 31 wordt getoond dat de Heere hen in die benauwde tijd met kracht wilde vertroosten, bemoedigen en opbeuren. Maar er zijn tegelijkertijd ook andere uitleggers

die uit de samenhang van onze tekst met de volgende verzen, de conclusie trekken dat hier de Joden bedoeld worden in de tijd van Christus' openbaring in het vlees, toen Herodes op een heel wrede manier de kinderen van Bethlehem liet vermoorden.

Er zijn echter weer anderen die het zo opvatten dat hier godvrezende Joden worden bedoeld, die God vertroost, hoewel stad en tempel door de Romeinen verwoest en met de grond gelijk gemaakt zijn. Ik zwijg nu maar van andere geleerden die door de vergelijking van deze tekstplaats met de woorden 'zij zullen Hem zien Die zij doorstoken hebben en zij zullen treuren' van mening zijn dat 'zij' hier de Joden zijn die bekeerd zullen worden in het laatste der dagen. Er zijn vooraanstaande geleerden te vinden voor elk van de hier genoemde meningen.

Wij willen u als luisteraars graag laten kiezen, maar zij die verband leggen met de komst van Christus, hebben veel redenen om het gelijk aan hun kant te hebben. Maar ondertussen moeten we niet menen dat hoewel het hier in de eerste plaats over de Joden gaat, daardoor anderen zouden worden uitgesloten. Dat zij verre! Ieder die

tot God bekeerd wordt door de werkingen van de Heilige Geest, komt ook met gewezen en wordt gevoerd met smekingen.

Degenen die met 'zij' worden aangeduid, zullen dus komen met gewezen. U weet dat 'komen' in eigenlijke zin een beweging is, waardoor men van de ene plaats op een andere komt. Iets wat veraf was, komt dichtbij. Overgebracht van de letterlijke naar de geestelijke betekenis, wordt het werk in de ziel bedoeld waardoor een ontwaakte zondaar zich tot God begeeft door een ongeveinsd geloof en een oprechte bekering. O, alle gij dorstigen, komt tot de wateren! Die komt, zal Ik geenszins uitwerpen. Zo zijn er vele plaatsen te noemen. Als u mij nu kort wilt volgen om te zien wat het komen inhoudt, let dan op de volgende zaken.

a. Het geeft te kennen dat de ziel vanuit de diepste overtuiging werkelijk van heel dichtbij het gevaar ziet waarin ze is. Elk mens is in gevaar. De toorn en vloek van een heilige en rechtvaardige God liggen vanwege de zonde op iedereen, want de gehele wereld is verdoemelijk voor God, Romeinen 3. Ondertussen zien maar weinig mensen

dat gevaar, en daarom zijn zij zorgeloos, hoewel ze slapen in de top van de mast. Daarom zijn ze vrolijk en leven ze gerust verder. Ze hebben vanaf hun jeugd geen banden gevoeld. Anderen die het gevaar wel opmerken, zien het alleen maar door hun verstandelijk inzicht, zonder de toepassing op zichzelf te maken. Daarom schuiven ze die kwade dag v er voor zich uit en zijn nooit in hun hart verontrust hoe het ooit met hen zal gaan. Het geweten spreekt van tijd tot tijd, maar dat kunnen ze het zwijgen opleggen door hun opvoeding, hun burgerlijke leven, hun gebeden en door een wat grotere ernst dan voorheen. Daarom zijn ze gerustgesteld, hoewel ze zich nooit op een andere manier uiten dan met lippentaal of in de gestalte van een trotse farizeeër of vanuit hun vertrouwde gewoonten. Maar wie werkelijk komt, ziet het gevaar waarin hij verkeert, heel dichtbij. Hij ziet in dat hij van honger zal sterven. Hij ziet zichzelf z o in gevaar dat hij denkt verloren te zullen gaan. Hij ziet de bloedwrekers die hem op de hielen zitten. D at alleen is het wat hem noodzaakt op te staan en te komen om als het mogelijk is de toorn van God te ontvluchten en als een brandhout uit het vuur gerukt te worden.

b. Het geeft ook aan dat men daadwerkelijk alle verkeerde gronden waarop men rust, en zijn leugenachtige uitvluchten verwerpt. Hij die werkelijk komt, ziet heel diep in dat hij zich met as gevoed heeft, en dat een bedrogen hart hem afhield van de goede weg. Hij ziet in dat hij op zand gebouwd heeft, en niet op de rotssteen. Alle dingen waarvan hij een grond probeerde te maken, worden in hun ware gedaante aan hem vertoond. Hij ziet dat hij er bedrogen mee uitgekomen zou zijn, als hij daarvan zijn eeuwig behoud had verwacht. Daarom roept hij wel duizendmaal uit: ‘Het is buiten hoop, het is buiten hoop!’ Ieder die op een goede wijze is gekomen, schrikt van de bedrieglijkheid van zijn eigen hart. Hij erkent ook Gods goedheid, omdat Hij hem met Zijn hand van dit alles losmaakte. Anders zou hij op een of ander verkeerd fundament gebleven zijn. Maar nu wordt hij uit al die dingen verdreven, en dan roept hij uit: ‘Waarlijk, tevergeefs verwacht men het van de heuvels en de menigte der bergen; waarlijk, in de HEERE, onze God, is Israëls heil’, Jeremia 3:23. ‘Assur zal ons niet behouden, wij zullen niet rijden op paarden, en tot het werk onzer handen niet meer zeggen: Gij zijt onze

God. Immers zal een wees bij U ontfermd worden', Hosea 14:4.

c. Dit komen sluit ook in dat deze Joden en allen die komen, door God worden onderwezen met een machtige hand en een uitgestrekte arm. Onderwijs van mensen kan krachtig zijn om een mens door inzicht te overtuigen van de waarheid, zijn hartstochten in te tomen en hem tot een goede burger te maken. Maar als de mens niet door God Zelf de inhoud van de Wet en het Evangelie leert, zal hij nooit in Christus tot God komen.

Als we beide elementen bijeen vinden, namelijk bij hen die het van de Vader gehoord én geleerd hebben, dan zullen zij tot Hem komen. Dit is de zalving die de ziel alle dingen leert, en een buitengewoon treffende belofte van het verbond. Al uw kinderen zullen van de HEERE geleerd worden van de kleinste tot de grootste, en zij zullen de Heere kennen, Jesaja 54:13.

d. Het komen geeft ook te kennen dat de ziel door goddelijk licht iets te zien krijgt van de weergalozе schoonheid van Christus Jezus. Hij is schoner dan de mensenkinderen, blank en rood, de banier dragend boven tienduizenden. In alle opzichten is Hij voor de ellendige en rampzalige zondaar

begerenswaardig. Dit is het nu als we verlichting van de ogen ontvangen in de kennis van Christus. Dit is wat aan de Joden beloofd wordt: Uw ogen zullen de Koning in Zijn schoonheid aanschouwen! O, wat komt er dan veel verwondering en aanbidding in de ziel. Zo iemand erkent graag dat de helft hem niet is aangezegd. Als hij dan ziet dat hij alles in bezit heeft, roept hij weleens uit: ‘Men zal van mij zeggen: Gewis, in de HEERE zijn gerechtigheden en sterkte, tot Hem zal men komen’, Jesaja 45:24.

e. Het komen geeft ook aan dat de ziel de goddelijke uitnodigingen van Gods Zoon begint te horen, alsof Hij haar bij de naam riep. Dan zegt Jezus weleens: ‘O Jeruzalem, hoe dikwijls heb Ik u willen vergaderen, en Ik wil dat nog doen. Nu eens wacht Ik om u genadig te zijn. Dan weer klinkt het: Wend u naar Mij toe, en word behouden. Een volgende keer luidt het: ‘O, allen die belast en beladen bent, kom tot Mij en u zult rust vinden.’ Het gebeurt wel dat de ziel net als Samuël de stem van de Heere niet goed weet te onderscheiden. Dan zegt de ziel weleens: ‘O, mijn zonden zijn te groot, mijn hart is te hard, mijn ziel is te ellendig, te mismaakt en te melaats’.

Maar dan komt Hij en roept: ‘Al waren uw zonden als scharlaken en karmozijn, Ik zal ze maken als sneeuw en witte wol. Al hebt u geen verdiensten, Ik zal uw zonden uitdelgen om Mijns Naams wil. Al bent u mismaakt en melaats, Ik zal rein water op u sprengen, en u zult rein zijn. Ik zal Mijn schoonheid op u leggen, waardoor u zo volmaakt in schoonheid zult zijn, dat er van u een naam uitgaat vanwege uw schoonheid. Dat spreken heeft dikwijls zó veel kracht dat de ziel moet uitroepen: ‘O Heere, U bent mij te machtig geweest en hebt mij overreed.’

f. Het komen geeft eveneens te kennen dat er een verborgen trekkracht van Jezus uitgaat om al de vermogens van de ziel heel diep en grondig werkzaam te doen zijn. Dan gaat men de Persoon van Jezus hoogachten, naar Zijn gerechtigheid hongeren en dorsten, reikhalzend uitzien en verlangen naar Zijn zalige komst in het hart en Zijn verkoelende en verkwikkende schaduw. Christus, Die in het Evangelie aan de ziel is geopenbaard, is een krachtige Magneet om alles wat in de ziel is, op de meest zachte, innemende en onweerstaanbare wijze naar Hem toe te trekken. Zonder dat trekken kan niemand tot Hem komen, Johannes 6:44,

maar als Hij verhoogd wordt in de verkondiging van het Evangelie, trekt Hij mensen tot Zich. g. Het komen geeft vervolgens aan dat de ziel daadwerkelijk opstaat en zich gereedmaakt om naar deze volkomen passende en bereidwillige Jezus te gaan. Ze kan het nu niet langer meer uithouden, want omdat Jezus haar roept, komt ze. Gods kinderen komen dan heel *gewillig*. Er is geen dwang dan alleen een zalige liefdesdwang waardoor zij niets anders kunnen. De ziel gaat nu uit vanwege Zijn spreken. Het volk van de Messias wordt zeer bereidwillig op deze dag van de heerkraft des Heeren, omdat de liefde van Christus hen dringt.

Ze komen ook geheel *oprecht*. We lezen dat velen zich geveinsd zullen onderwerpen. Dat hebben Gods kinderen zelf eerder ook wel gedaan, als zij alleen maar met de lippen naderden met de voorstellingen en de beelden die zij zich van Christus gevormd hadden. Ze kwamen toen met een gedeeld hart waarin ook liefde was tot andere dingen die begerenswaardig zijn. Maar nu komen ze oprecht en haten elk vals pad.

Ze komen met een *volkomen hart*, en dat betekent dat ze hun hele ziel aan Christus overgeven.

Daardoor zal hun hart Zijn eigendom zijn. Hij mag daarin nu op de meest volstreckte en onbegrensde wijze heersen.

Ze komen ook met *grote haast* en voortvarendheid. Ze staan niet langer stil bij hun ellende, maar vluchten als een duif naar het venster, en komen als een Bartholomeüs op de roepende stem van de Borg direct naar Hem toe en willen bij Hem schuilen.

h. Het komen geeft aan dat de ziel daadwerkelijk tot Christus komt. Want als iemand komt, betekent dit dat hij werkelijk komt waar hij wezen moet. Anders komt hij niet werkelijk, maar blijft hij onderweg. Dit komen betekent dat hij zichzelf daadwerkelijk kwijtraakt aan Jezus. Daardoor wordt hij van een Ander. Hij gaat werkelijk in Christus over en vindt een schuilplaats en verbergung in Zijn borgtochtelijke gerechtigheid. Dit is het belangrijkste waar het bij dit komen op aankomt.

Laten we nu kort nagaan hoe de manier is waarop men komt. Dat is namelijk *met geween*. Soms horen we dat men met blijdschap tot Sion zal komen. Maar hier is sprake van komen met geween.

Dat strijdt niet met elkaar, geliefden, want er is op deze aarde nooit enige geestelijke blijdschap zonder dat de ziel ook zal schreien over haar zonden. Grotius en anderen zijn van mening dat hier gehuild wordt vanwege een lichamelijk gebrek. Maar wij houden het bij de op studie berustende kanttekening in onze vertaling en die spreekt over hun zonden. Wat wenen is weet ieder, en wij zullen iets wat bekend is door een omschrijving niet onduidelijk gaan maken.

Geestelijk gezien betekent dit wenen dat men een inwendige smart en een bitter gevoel heeft over de zonden die in het hart komen. De zonde lijkt een verleidelijk lokmiddel te zijn voor de vleselijke genoegens, maar als ze in haar eigenlijke karakter en wezen wordt gezien, wordt het hart doorstoken. Als de ziel ziet welke God ze vertoornd heeft, welke Jezus ze met de zonde doorstoken heeft en aan welke straf ze zich onderworpen heeft, dan wordt de bitterheid bitterder en de smart groter dan de smart van een barende vrouw. Daarom moet de ziel soms uitroepen: ‘Wend Uw aangezicht van mij af, laat mij bitter wenen, en dring niet aan om mij te troosten’, zie Jesaja 22:4. De ziel wil zich hierover in diep verdriet uiten en treuren zoals de

jonge struisen doen, zie Micha 1:8.

Het geeft ook aan dat er een innerlijke droefheid van de ziel is. Het hart wordt door genade toebereid om te komen, en dan gaat de gelovige als iemand die met tranen zaait. Zijn hart is verscheurd en smelt weg van droefheid. Zijn ziel druipt erdoor weg, zie Psalm 119:28. Het gaat hem als de dichter:

*Het zij hoe het zij, mijn droeve ogen,
laat uw springbron nooit verdrogen.
Houd van schreien, nimmer mat,
steeds mijn wang en leger nat.*

In Nehemia 8:10 lezen we dat het gehele volk weende, toen ze de woorden van de Wet hoorden. Dit wenen geeft ook aan dat de ziel zichzelf tot in de grond verfoeit en beschuldigt vanwege haar gedrag tegenover de Heere. We lezen over Petrus dat hij naar buiten ging en bitter weende. Ongetwijfeld beschuldigde hij zichzelf en beseftte hij diep hoe onwaardig hij had gehandeld. Hij verloochende zijn lieve Jezus, terwijl Deze zo kwalijk behandeld werd, en bezondigde zich zo op een zeer kwalijke manier.

Dit wenen geeft ook aan dat men al zijn schuld op een open en eerlijke manier openlegt. Daarom was er op boetedagen een belijdenis van schuld; en daarom weende men, zie Ezra 10:1.

Het maakt ook de nood duidelijk waarin de ziel zich bevindt. Ze weet geen raad en kent geen weg om te ontkomen. Zo lezen we van Hagar in Genesis 21:16, dat zij ging zitten en haar stem ophief om te wenen. Zo gaat het dikwijls met de ziel die komt als men ten einde raad is en niet weet wat men moet doen of waar men naartoe moet gaan. Dan heft men zijn stem op tot God in de hemel, opdat de God des aanzien (Genesis 16:13) naar hem wil omzien.

Dit komen met gewezen geeft ook aan dat er in de ziel een innerlijke smart is over het missen van Christus. Waarom stond Maria bij het graf te wenen? Het was omdat ze haar Heere hadden weggenomen. Zo is het ook met de ziel. Zij mist Jezus en weet niet waar ze Hem vinden zal. Zo komt het dat men in het zoeken van Hem steeds moet wenen, en daarom zegt men: 'Indien gij Hem vindt, zeg Hem dat ik krank van liefde ben', Hooglied 5:8.

Ten slotte brengt dit komen met zich mee dat het

hart helemaal wegsmelt in liefde en dankzegging vanwege de ontvangen weldaden. Maria waste de voeten van Jezus met haar tranen. Waarom? Omdat haar veel vergeven was, had zij Hem zeer lief.

De tekst vervolgt met de woorden: *en met smekingen zal Ik hen voeren*. Enkele geleerden vertalen het als: *met weldadigheid* of *in barmhartigheid* zal Ik hen voeren. De weldaden en barmhartigheden zouden dan te vinden zijn in het vervolg. Intussen geeft het woord ‘smeking’ wel de kracht van het woord weer. De tekst komt dan overeen met een andere treffend woord van God: ‘Ik zal over hen uitstorten de Geest der genade en der gebeden.’

Hier horen we het woord *smeking* klinken. Het grondwoord ‘chanan’ betekent inderdaad ‘genade’, ‘weldadigheid’ en ‘ontferming’, waardoor we het zo kunnen vertalen. Maar het geeft ook aan dat er sprake is van een ootmoedig zuchten van de ziel tot God om Zijn genade. Dat geldt voor deze tekst en ook voor andere plaatsen zoals Psalm 28:2 en 31:23. Er zijn dus meerdere betekenissen van dit woord.

Het betekent allereerst dat de *ziel* gaat bidden. Ananias krijgt te horen: ‘Zie, hij bidt’. Het is opmerkelijk dat deze opmerking over zijn bidden gemaakt wordt. Want Saulus zal als onbekeerd mens ongetwijfeld ook gebeden hebben. De Farizeeën, tot welke sekte hij behoorde, maakten zich immers berucht door hun lange gebeden. Maar het wordt hier gezegd om aan te geven dat het werk van de genade in zijn hart was. Dat pas brengt iemand op de knieën. Voor men aan zichzelf ontdekt wordt, is het voldoende als men wat woorden opzegt, al was het duizend keer hetzelfde. Men kan ook uit een gebedenboek het een of andere mooie gebed voorlezen of uit het hoofd een gebed opzeggen dat bij zijn toestand past, zoals de roomsen met hun paternosters doen. Maar nood leert bidden en geeft ook stof tot bidden, zodat de ziel uit de diepte tot God gaat roepen. De gevangenebewaarder had niemand nodig om hem te leren bidden. Het zien van zijn ellende leerde hem uitroepen: ‘Wat moet ik doen om zalig te worden?’

Het geeft ook de *oetmoedige gestalte* van de ziel aan, als ze tot God komt. Zo lang een mens niet wordt ingeleid in de diepte van zijn ellende, is de

gestalte van zijn ziel trots en hoogmoedig, hoe nederig en ootmoedig zijn woorden en uitdrukkingen ook mogen klinken. Maar wie smekend komt, komt op de meest ootmoedige wijze om zijn verzoek voor de Heere neer te werpen. Zie Daniël 9:20, waarin Daniël zijn smeking voor het aangezicht van de Heere zijn God neerwierp. Abraham roept in zijn smeken tot de Heere uit: ‘Dat de Heere toch niet in toorn ontsteke dat ik mij onderwonden heb tot de Heere te spreken, hoewel ik stof en as ben’, Genesis 18:27 en 30. Jakob was geringer dan de minste van de weldadigheden, Genesis 32:9-10. De Messias Zelf zegt: ‘Ik ben een worm en geen man’, Psalm 22:7. Asaf zingt: ‘Ik ben onvernunftig en ik weet niets, ik ben een groot beest bij U’, Psalm 73:22. Deze gestalte is passend voor de ootmoedige zondaar, en God heeft er ook een bijzonder welgevalen in. Hij wil een ootmoedige smekeling niet verwerpen, maar troosten, opbeuren en naar zijn hart spreken. Een bijzonder voorbeeld daarvan zien we in 2 Koningen 22:19-20a, waar tegen koning Josia gezegd wordt: ‘Omdat uw hart week geworden is, en gij u voor het aangezicht des HEEREN vernederd hebt, toen gij hoorde wat Ik gesproken

heb tegen deze plaats en haar inwoners, (...) heb Ik u verhoord, spreekt de HEERE. Daarom zie, Ik zal u verzamelen tot uw vaderen, en gij zult met vrede in uw graf verzameld worden’.

Het smeken geeft ook aan dat men het diepste besef heeft van *eigen onwaardigheid*, en ook van zijn dood- en doemwaardigheid voor de Heere. Daardoor komt de smekende ziel met de strop om de hals, en zegt: ‘O God, hier komt een rebel, iemand die zichzelf moet veroordelen. Iemand die zich bij U, zijn Rechter, moet aanklagen, en aan U moet belijden dat het recht is dat U hem zou verstoten’. Maar hij komt niet om vrijspraak vanwege iets dat in hem is, maar alleen om de gerechtigheid van Jezus. Dit vinden we bij Daniël op een uitnemende wijze verwoord in Daniël 9, en bij Mozes als hij smeekt of God Zijn verbond met Israël wil oprichten. Hij draagt het volk op in zijn diepe onwaardigheid, en zegt: ‘Heere, doe het, want het is een hardnekkig volk (Exodus 34:9), maar vergeef ons onze ongerechtigheid en onze zonden, en neem ons aan tot een erfdeel.’ Het smeken geeft ook aan dat men met grote *volharding* aanhoudt bij de Heere, want de smekende ziel laat zich niet gemakkelijk tegenhouden.

Hij blijft maar aanhouden, hij roept en kermt net zo lang totdat de Heere hoort en helpt. Hoe meer een smekende Bartimeüs werd bestraft, hoe meer hij riep: 'Zou Davids, ontferm U mijner!' De Engel van het verbond, God Zelf, wilde bij Jakob weggaan zonder hem te zegenen. Maar Jakob hield Hem vast op een mannelijke, ja vorstelijke wijze, hoewel het gewricht van zijn heup werd verwrongen, zie Genesis 32:25-29 en Hosea 12:4. De smekende Mozes hield aan door zich neer te werpen en veertig dagen en nachten lang te smeken. Ik weet wel dat het niet van lange gebeden afhangt, maar komt het ook niet voor dat korte gebeden een teken zijn van grote onverschilligheid? Hij die smeekt, houdt aan; de arme bedelaars spreken door te smeken.

Het smeken geeft ook de grote *ernst* in het hart aan en de *bewogenheid* van de ziel. Het is de smekende ziel om de zaak zélf te doen. Het hele hart is erdoor ontroerd. De ziel schreit naar God meer dan een hert naar de waterbeken. Wie zijn het die de ware, Gode welbehaglijke offers aan God brengen? Het zijn de ernstige aanbidders: 'Van de zijde der rivieren der Moren zullen Mijn ernstige aanbidders, met de dochter Mijner ver-

strooiden, Mijn offerande brengen', Zefanja 3:10. Ten slotte geeft smeken te kennen dat men gebruikmaakt van allerlei *pleitredenen* om bij de Heere aan te dringen of men Zijn gunst mag vinden. De smekende ziel neemt de woorden van Hosea 14:3 over: 'Neem weg alle ongerechtigheid, en geef het goede; zo zullen wij betalen de varren onzer lippen.' Met Mozes pleiten Gods kinderen door de Naam van God te spellen, zie Exodus 34:6. Hier kunt u nagaan wat smeken nu eigenlijk wil zeggen. Het is namelijk een ootmoedig gebed, waarin de ziel bij het zien van eigen onwaardigheid tegenover God met alle ernstige pleitredenen bij Hem aanhoudt om Zijn goddelijke gunst te ondervinden. Hieruit kunt u ook opmaken dat de ziel die oprecht smeekt, iets ziet wat haar zo doet smeken. En als u wilt weten wat dat is, zal ik het u zeggen.

De smekeling ziet van alle kanten zijn ellende. In het begin ziet hij dat hij God kwijt is. Hij ziet de vloek waaronder hij ligt en de onmacht om zichzelf te kunnen helpen. Op de verdere weg ten leven ziet hij zijn gebrek, zijn leegheid en omzwerven buiten de Heere. Dit maakt zijn ziel arm.

En de armen spreken smekingen!

Hij smeekt dan, zoals de geachte kanttekenaars opmerken, om genade. Dat betekent: hij smeekt om rechtvaardigmaking en heiligmaking; hij smeekt om een uiting van Gods zalige gunst voor de ziel, om steeds voor Gods aangezicht te leven en in Gods nabijheid te zijn. Hij smeekt om eens van al zijn ellende verlost en eeuwig met Gods beeld verzadigd te worden.

Nu zegt de Heere dat Hij Zijn kinderen op de genoemde wijze *al smekende* zal voeren. De wortel van het grondwoord waarom het hier gaat, betekent eigenlijk het verder vloeien van een waterstroom, rivier of beek. Vanuit die betekenis wordt het overgebracht naar de betekenis ‘van de ene plaats naar de andere leiden’. Er is een bepaalde buiging in het Hebreeuwse woord wat als betekenis heeft dat niemand iets zal doen door de hulp of aansporing van een ander. Daarom hebben de vertalers het vertaald met betrekking tot de Heere. ‘Ik zal maken dat zij met smeking zullen komen. Met smeking zal Ik hen voeren.’ Trouwens, alleen de Heere is hiertoe in staat! Dit ‘voeren’ brengt mij tot de volgende overwegingen.

Het wil zeggen dat de Heere zal maken dat Zijn kinderen *bidden* en *smeken*. Het eerste wat een pas geboren kind doet, is huilen. Het eerste wat zich voordoet in de ziel waarin de Heere een begin van het genadeleven legt, is roepen, bidden en smeken tot de Heere. Deze mens begint nu een verborgen plekje te zoeken om daar zijn hart in bitterheid van geest uit te storten. Nu zoekt hij ook gelegenheid om uit te roepen: ‘Behoud, Heere, behoud Heere, want ik verga!’ Nu bidt deze zoekende ziel niet meer uit sleur of gewoonte, maar de nood die haar drukt, maakt dat het vanzelf gebeurt. Het gevaar dat ze ziet, maakt dat ze zucht en roept vanuit de diepte, Psalm 130. Dit is niet háár werk; het is geen werk van een mens, maar het is Gods werk, Die naar Zijn belofte haar de Geest der genade en der gebeden geeft. Dit leiden van de ziel door de Heere geeft ook aan, hoe Hij de ziel die Hij heeft leren smeken, *bij de hand neemt* en leidt. Intussen geeft Hij haar het nodige onderwijs. Dit vinden we op een liefelijke wijze voor ons in de wijze van Gods handelen tegenover Efraïm: ‘Ik leerde Efraïm gaan’, hoewel deze niet wist Wie het was Die hem genas, zie Hosea 11:3. De Heere neemt immers de

moedeloze ziel bij de hand, opdat ze niet in het modderige slijk van de wanhoop zal wegzinken. Hij geeft dan aan de een en dan aan de ander een bemoediging door hun de mogelijkheid van behoud voor te houden. Misschien zal de Heere horen. Hij leert de ziel dat de toevlucht tot Jezus het enige middel is tot behoud; Hij leert ook wat er gebeurt als de ziel tot Jezus komt. Hij zorgt ervoor dat ze daarnaar verlangt, omdat Hij haar met Zijn hand vasthoudt. Hij zorgt er ook voor dat de ziel niet wil terugkeren als iets op haar weg komt, welke moeilijkheid dat dan ook is. Zo kunnen er nog meer dingen genoemd worden die een ziel ondervindt als God haar leidt terwijl zij niets doet dan smeken. Ondertussen weet ze niet dat God het is Die haar leidt.

Dit voeren met smeking wijst er ook op dat God de ziel *voortdurend* in een dergelijke nood zal brengen om haar tot bidden en smeken aan te sporen. Dikwijls verflauwen de indrukken in de ziel en dan begint de arme ziel te vrezen dat het allemaal weer overgaat. Dan is ze bang dat ze weer naar de wereld zal terugkeren, naar haar vroegere toestand toen er geen indrukken in haar waren. Dat maakt haar bevreesd en als het haar dan bang

wordt, gaat ze op de knieën. Als het hun bang is, zullen zij Mij vroeg zoeken, Hosea 5. Soms is er een bepaalde kwestie, een opkomend verlangen, waardoor het hart diep geraakt wordt en het smeken en bidden wordt belemmerd. Dan omtuint Hij hun weg aan alle kanten met doornen en distels, die hun veel pijn doen, totdat ze zover gebracht worden dat ze tegen alles zeggen: ‘Henen uit! Ga weg!’ Een volgende keer gaan ze op deze of gene verkeerde grond hun rust zoeken. Maar Hij komt hen in de verkondiging van het Woord voortdurend achterna en ontdekt hen eraan, totdat elke leugenachtige toevlucht is weggevaagd. Zo leidt God met smeking, terwijl hij hen voortdurend van vat in vat ontledigt, Jeremia 48:11.

De Heere leidt de ziel met smeken en geweën in het komen tot Jezus, terwijl Hij haar voortdurend *stof tot bidden en smeken* geeft. De mens die van tevoren niet kon bidden dan alleen vanuit een boekje, bidt nu vanuit zijn hart. De mens die niet weet wat hij zal gaan zeggen voor hij gaat bidden, ziet zo’n overvloed van zaken voor zich dat hij zich erover moet verwonderen. Hij bidt zo gepast en met zulke overtuigende woorden dat men er verbaasd over is. De mens die altijd uit

gewoonte bad, bidt nu met ernst. Waar komt dat vandaan? Niet uit hemzelf, want wij weten niet te bidden zoals het behoort. Maar het komt doordat de Geest van God Zelf in hem bidt met onuitsprekelijke zuchtingen, Romeinen 8:26.

De Heere leidt de ziel met smeking, en geeft haar daarbij heel vaak een onbegrijpelijk groot *vermaak* in het smeken. Hoe akelig het er ook uitziet en hoe donker van alle kanten, de smeeking heeft het op z'n knieën toch heel goed. Dat klagen, wenen en zuchten om genade doet nog goed in alle smart. Het bindt de ziel aan de troon van genade om ondanks alles haar smeking voor het aangezicht van de Heere neer te werpen. Daar komt nog bij dat de Heere Zich gewoonlijk in het smeken aan de ziel openbaart. Dan laat Hij haar toe in Zijn nabijheid en vervult haar met Zijn gunst. Toen Jakob Pniël beleefde, waar hij God zag, was hij aan het worstelen en smeken. Zo is het nog: als de ziel een Pniël beleeft, is het haar smekende gestalte geweest, waardoor ze die plaats een Pniël noemt.

Dit leiden geeft ook de welwillende en *barmhartige handelwijze van God* aan waardoor Hij dege-

ne leidt die met smeking komt. Hij zal de zwakke niet opdrijven en hem niet te veel opleggen, maar Hij zal Zich als een ontfermende Leidsman voegen naar de gang van het werk, Genesis 33:14.

Hij zal de lammeren in Zijn armen vergaderen en in Zijn schoot dragen; de zogenden zal Hij zachtkens leiden. Wat is Gods handelwijze onnaspeurlijk! Hij ontfermt Zich over Zijn kinderen, Hij rekent hun het verkeerde niet aan, vergeet de dwaasheden en schenkt rust in Zijn liefde.

Ten slotte geeft dit leiden aan hoe de Heere de ziel *van stap tot stap* al smekend laat voortgaan, totdat Hij haar in Zijn zalige nabijheid brengt. Hij is immers de Rotssteen Wiens werk volkomen is! Hij is die God, Die het begonnen werk niet zal afbreken, maar tot voltooiing zal brengen. De lamme, de kreupele en de hinkende zullen niet achterblijven, want wie zal het kunnen keren als Hij werkt? Dit is immers Zijn eigen woord, het woord van God, Die de Amen is en bij Wie er geen 'ja' en 'nee' is. Zijn woord is het woord der belofte dat in Christus 'ja en amen' is, Gode tot heerlijkheid. Dit is Zijn eigen woord: met smeking zal Ik hen voeren.

We hebben gezien hoe Gods kinderen door ge-

loof en ware bekering tot God zullen komen door de werking van de Heilige Geest. Nu gaan we zien hoe God Zich in barmhartigheid en goedertierenheid tegenover hen gedraagt. Zij namelijk die door de Geest van God met gewezen komen en met smeking gevoerd worden. Dit wordt ons op twee manieren voorgehouden.

God zal hen leiden aan de waterbeken. ‘Ik zal hen leiden aan de waterbeken.’ In de oorspronkelijke taal staat een woord dat in het algemeen een lage plaats aanduidt, droog of nat, Genesis 26:17. Omdat in dalen en laaggelegen gebieden rivieren en waterfonteinen gevonden worden, wordt het woord soms door rivieren en soms door waterbeken vertaald, zoals hier en elders. In de oosterse landen is het heel heet door de zonhitte en heeft men vaak gebrek aan water. Dit is de reden waarom allerlei weldaden met water worden vergeleken. Met de belofte dat haar wateren gewis zullen zijn, wordt bedoeld dat allen de verkwikkingen in dit leven mogen genieten. Enkele uitleggers zijn van mening dat men onder deze waterbeken ook de uitwendige, lichamelijke weldaden en zegeningen moet verstaan. Dan zou

de Heere daarmee bedoelen dat de Israëlieten tijdens hun terugkeer uit Babel naar Kanaän in al die vreemde landen geen gebrek aan eten en drinken zouden hebben. De Heere zou hun het nodige geven en hen leiden tot de waterbeken.

Maar zo gezien wordt op de bekering van de Joden en heidenen na de hemelvaart van Christus geen enkele nadruk gelegd. Het lijkt het beste om met de meest betrouwbare uitleggers onder deze waterbeken de weldaden van het verbond der genade te verstaan. Dit betreft dan het verbond in zijn diepere en ruimere inhoud. Dan zal de genade niet druppelsgewijs en in donkere schaduw gehuld, maar met volle stromen op het droge worden uitgestort. U weet en u zult het nog nader horen dat er niets gewoner is in de Heilige Schrift dan het vergelijken van de genade met water, rivieren en waterstromen. Wilt u dit nagaan in verschillende opzichten? Let dan op het volgende.

Hieronder moeten we *het bloed van Jezus Christus* verstaan als middel tot rechtvaardiging, verzoening en vrede van de ziel met God. De schuld van de zonde drukt als een zware last op de ziel. Daardoor heeft ze heel helder een heilige

en rechtvaardige God voor ogen, Die ze door de zonde vertoornd heeft. Dit doet de ziel wenend en smekend komen met de strop om de hals als iemand die zichzelf veroordeeld en gevonnist heeft; en dit doet haar bidden of het God mocht behagen vergeving te schenken door het bloed van Christus. Dit zou als een teugje water zijn voor een van dorst smachtende ziel. Hier is dus de vergelijking met water. ‘Te dien dage zal er een Fontein geopend worden voor het huis van David, en voor de inwoners van Jeruzalem, en – let daar op! – tegen de zonde en de ongerechtigheid’, namelijk om die te verzoenen.

In deze waterbeken moeten we een beeld zien van de zuiverende, *reinigende en heiligende kracht* van Jezus’ bloed. Wie aan zichzelf wordt ontdekt, ziet heel helder de meest verborgen schuilhoeken van zijn hart. Hij ziet dat er in zijn vlees niets goeds woont. Hij ziet zich als iemand die helemaal melaats is, onrein vanaf de hoofdschedel tot de voetzolen; vol wonden, striemen en etterbuilen. Hij is als een kooi vol bezoedelde vogels. Daardoor ondervindt hij dat alles vruchteloos is, wat hij ook onderneemt en welke middelen hij ook gebruikt om zijn natuur te heiligen

en zijn begeerten te overwinnen. Het is alsof men met wat wassen en met wat reinigingsmiddelen een neger tot een blanke wil maken. Daar moet hij wel aan wanhopen, en zo brengt God hem tot een waterbeek: Hij doet hem zien dat het bloed van Christus reinigt van alle zonden, en dat Jezus Christus door God gegeven is tot heiligmaking. Christus heeft op Zich genomen Zijn kinderen te heiligen en van hun vijanden te verlossen. Hij stelt Zijn bruid voor als iemand zonder enige vlek of rimpel, en besprengt haar voortdurend met reinigend water. Dit geeft de ziel nieuwe moed en geeft haar een verborgen kracht, waardoor ze in staat gesteld wordt om een onheiligh hart aan een heilige Jezus over te geven, om het heilig te laten maken. Daardoor mag ze steeds met haar zonde tot de waterbeken van Zijn bloed komen en haar kleding wit laten maken in het bloed van het Lam. Zie Psalm 51 en Ezechiël 36, waar dit met water wordt vergeleken.

Deze waterbeken laten ook een beeld zien van alle ogenblikken van *zalige verkwikking* en vertroosting, die de Heere hen op hun levensweg doet ondervinden. Leven zonder troost is geen leven; dat is niet meer dan een kwijnend proces

van sterven. Daarom belooft God dat zij die zachtmoedig zijn, vreugde op vreugde zullen hebben; en de armen onder hen zullen zich in de Heere verblijden. Dat is nu: Ik zal water gieten op de dorstige en stromen op het droge. Ten slotte moeten wij onder deze waterbeken *al de genademiddelen* verstaan. Dat geldt met name de verkondiging van de zalige Evangelieboodschap, waardoor al deze waterbeken aan de vermoeide en dorstige ziel worden voorgehouden. Daarom zegt God: ‘Al Mijn fonteynen zullen binnen in haar zijn’, Psalm 87:7. En elders wordt gezegd: ‘Er zal een fontein zijn, en deze zal het dal van Sittim water geven’, Joël 3:18.

Misschien vraagt nu iemand waarom al deze genoemde zaken met waterbeken worden vergeleken. Let op, mijn geliefden, dat gaan we u vertellen.

De eerste reden is dat deze beken *in de diepte* worden gevonden. Ook deze zalige weldaden van het verbond zullen nergens anders gevonden en nergens anders geproefd worden dan alleen bij hem die werkelijk verootmoedigd wordt en van alle gronden is verdreven. Zo verkeert hij in het

stof van eigen niets- en doemwaardigheid. Christus wandelt alleen onder de mirten die in de laagte zijn. Gods ogen zien naar hen die in het stof liggen en een verslagen hart en verbrijzelde geest hebben. De waterbeken stromen ook *met grote kracht en snelheid*. Zo zijn ook deze genadegaven niet te weerstaan. Het Evangelie heeft heel snel haar loop gekend vanaf Jeruzalem tot Illyricum⁴ toe. Waterbeken zijn *voor iedereen bereikbaar*. Zo heeft ieder ook de vrijheid om tot de genade van God te komen, hoe groot en zwaar zijn zonden ook mogen zijn. Die wil, die kome en neme van de wateren des levens om niet, Openbaring 22:17. Er is in de waterbeken een *overvloed* van water. Zo is er ook een overvloed in de genade; genoeg voor ieder die komt. Er is genade voor genade! De waterbeken *lessen* ook de *dorst*. Zo lest de genade ook de geestelijke dorst van de ziel, waardoor zij die daarvan drinken nooit meer dorst zullen hebben, tot in eeuwigheid toe. Waterbeken geven vooral ook *vruchtbaarheid*. Zo doet ook het ondervinden van de genadeweldaden de gelovigen groeien als wilgen aan de waterbeken. Daardoor nemen zij toe in kennis en ware

4 Dat is het huidige Albanië.

heiligmaking, totdat zij komen tot de maat van de volmaaktheid in Christus Jezus, Hebreëen 6:1.

Welnu, naar deze waterbeken zal de Heere Zelf hen leiden. Er schijnt niet veel verschil te zijn tussen ‘leiden’ (aan de waterbeken) en (met smekingen) ‘voeren’, maar we zullen toch enkele onderscheidingen onder ogen zien.

a. Dit leiden geeft aan dat de Heere deze waterbeken zou laten zien aan hen die weenden en smeekten, en dat Hij hen daarop zou wijzen. Dáár is de genade en troost te verkrijgen. Als een arme aan zichzelf wordt ontdekt, ontbreekt de openbaring van de kennis van Christus, hoezeer hij ook de schriftuurlijke waarheid verstandelijk kent. Daarom kan hij niet zien, hoe dicht hij ook evenals Hagar bij een waterbron is, totdat God zijn ogen opent en aan de ziel de volheid van genade laat zien die er in Christus is.

b. Dit leiden naar de waterbeken houdt ook in dat de Heere de ziel ervan overtuigt dat ze de vrijheid heeft om te komen en de wateren des levens om niet te nemen. Gewoonlijk leeft in de ziel niet alleen ‘ik kan niet’ maar ook ‘ik durf niet’. Vele zoekende zielen ervaren aanvankelijk in hun verlangen

naar God niet zozeer hun onmacht als wel hun eigen onwaardigheid. Daardoor komt het dat ze niet durven denken dat zo'n rampzalige en doemwaardige mens als hij mag komen. Als God tot de waterbeken leidt, laat Hij de ziel zien dat wie komt, geenszins zal worden uitgeworpen, Johannes 6:37.

c. Dit leiden geeft aan dat de ziel gewillig gemaakt wordt om op Gods eigen voorwaarde zalig te worden; de wil wordt daartoe geneigd en daarvan wordt ook daadwerkelijk getuigd. Als God leidt, worden Zijn kinderen zeer gewillig op de dag van Gods heerkraft, Psalm 110:3.

d. Dit leiden zegt dat God hun de arm van Zijn mogendheid aanreikt om hen daadwerkelijk bij de hand te nemen en hen werkelijk te doen komen. Ik zal Mijn hand tot de kleinen wenden, Zacharia 13:7.

e. Dit leiden sluit in dat God op een zachte en liefelijke wijze de leiding neemt. De zogenden zal Hij zachtens leiden, Jesaja 40:11. Hij doet dat met koorden en touwen van liefde. Hij is Degene Die Zich over hen ontfermt en Die hen leidt aan de waterbeken.

f. Dit leiden geeft aan dat Hij hen voortdurend vasthoudt en beschermt op de weg naar deze

waterbeken. Op wat voor een verkeerde manier zouden ze naar water zoeken en niets vinden, als de Heere Zijn oog niet op hen hield, en hun onderwijs en raad gaf. Zo leidt Hij hen, Psalm 32:8. g. Ten slotte sluit dit leiden in en geeft het aan hoe de Heere hen die treuren weer opzoekt, als zij door zonde, ongeloof en moedeloosheid wegdwalen van deze wateren van vertroosting. Als een schaapje afdwaalt, laat Jezus de negenen-negentig achter, tot Hij dat verloren schaap weer opgezocht heeft. Dus als iemand vraagt hoe God tot aan deze waterbeken leidt, zeggen we met één woord: door Zijn Woord en Geest.

Om deze weldaad van het leiden tot aan de waterbeken voor hen te vergroten voegt de Heere eraan toe dat Hij hen naar deze beken zal leiden langs een rechte weg, waarop zij zich niet zullen stoten. U ziet dus dat de weldaad van deze leiding voor hen op twee manieren vergroot wordt. Het betreft hier een rechte weg. De vroegere vertaling spreekt over een geslechte weg, dus een weg die geheel effen is, zonder hoogten of dalen. Zo lezen we over de weg van de rechtvaardigen in Jesaja 26:7, dat het pad van de rechtvaardigen

geheel effen is. Dit lijkt goed overeen te komen met wat daarop volgt: *waarop zij zich niet zullen stoten*. De Septuaginta⁵ heeft hier een woord dat net als bij ons wijst op een rechte weg. In het Hebreeuws wordt een woord gebruikt dat ‘recht’ of ‘oprecht’ betekent, zodat onze vertaling heel goed is. In Gods Woord wordt er dikwijls over een weg gesproken. Soms in de letterlijke betekenis, zodat de betekenis is: een weg waarop men van de ene plaats naar de andere gaat. ‘Zij hebben mij een strik verborgen op de weg die ik gaan zou’, Psalm 142:4. Soms ook in figuurlijke zin, zoals in onze tekst om bepaalde daden en handelingen aan te geven. Zo lezen we in Spreuken 30:19 over een weg van de arend in het luchtruim; van een slang op de rots. Er is ook sprake van de weg die God met een mens gaat in het heiligdom; van een weg van de rechtvaardige, die als een schijnend licht is en die voortgaat en haar licht laat schijnen tot op de volle middag.

Daarom gaan we er nu toe over te spreken over deze rechte weg, waarlangs God hen die wenen en smeken, leidt tot de waterbeken.

5 De Griekse vertaling van het Oude Testament.

We zullen daarom de weg aanwijzen waarlangs God hen leidt. U begrijpt gemakkelijk dat de dingen die we over een weg in het algemeen kunnen zeggen, hier niet zozeer te pas komen. We moeten dus spreken over de weg langs welke God door de werking van de Heilige Geest de ziel leidt tot de heilrijke waterbeken van de weldaden van het genadeverbond. We zouden veel kunnen zeggen over verkeerde wegen die in het oog van de mensen toch recht lijken te zijn. Maar we laten ons nu niet ophouden om daarover te spreken, omdat dit in de toepassing van vele preken al overvloedig wordt gedaan. Als u de rechte weg wilt weten zoals die volgens Gods Woord is, sla dan acht op wat we nu gaan zeggen.

a. De rechte weg waarlangs God tot de waterbeken leidt, is de weg van *overtuiging van zonde en ellende*. Johannes 16:8 spreekt ervan: als de Geest zal gekomen zijn, zal Hij de wereld overtuigen. Dat betekent dus niet dat deze en gene overtuigd wordt, maar de gehele uitverkoren wereld, niemand van hen uitgezonderd. De wet is niet voor deze en gene een Tuchtmeester om hen tot Christus te brengen, maar voor ieder van hen. Hoe doet de wet dat? Eerst overtuigt Hij van

zonde, en daarna spreekt Hij het doodvonnis over hen uit. Zie Handelingen 2:37, waar staat dat de harten doorstoken werden toen ze de zaken hoorden waarover Petrus sprak.

Daarom moet u weten wat de zonde is; en daarvan overtuigt God iedereen die Hij op de rechte weg leidt. Dat is namelijk niet alleen de zonde in het algemeen. Ieder kan met zijn verstand begrijpen dat we zonden doen. De meeste mensen die naast de rechte weg dwalen, belijden het: we zijn allemaal zondaren. Wie zegt dat hij geen zonden heeft, bedriegt zichzelf, en de waarheid is niet in hem. Maar God drukt altijd heel krachtig en zeer dringend deze of die bepaalde zonde op het hart. Zie het in twee voorbeelden die ik ga noemen; ze allemaal bespreken is ondoenlijk en ook niet nodig.

De Samaritaanse vrouw lijkt enige kennis gehad te hebben van de Messias Die zou komen, en ze had een kennelijke voorliefde om te praten over de verschilpunten met de Joden. Maar wat doet Christus als Hij haar wil overtuigen? Hij drukt haar de verborgen zonde van de hoererie op het hart als Hij zegt: ‘Die u nu hebt, is uw man niet’. Door dat woord wordt haar zondige leven direct

opengelegd. ‘Kom’, zegt ze, ‘zie, een mens die mij alles gezegd heeft wat ik gedaan heb’, Johannes 4:18 en 29. Paulus is Gods werktuig om Joden en heidenen te overtuigen en hen ervan te doordringen dat ze verdoemelijk voor God zijn; zie Romeinen 3:20. Hij slaat vanaf het elfde tot het achttiende vers de weg in die leidt tot een algemeen geldende conclusie, en dat doet hij door het noemen van allerlei concrete zonden. U zult zien dat hij hen in die verzen overtuigt van hun natuurlijke zonden, en van wat ze aan goede dingen nalaten. Er is niemand rechtvaardig door zijn blindheid van het verstand. Er is niemand die het diepste kent van zijn wil en genegenheden. Er is niemand die God zoekt. Er is niemand die in zijn leven het goede doet, zelfs niet in zijn beste werken. Zo handelt God nog. Hij zorgt ervoor dat Zijn knechten het Woord ernstig en onderscheidend preken. Daardoor wordt juist deze of gene zonde of een bepaald bedrog blootgelegd als iets waaraan een uitverkoren mens nog vastzit. Dan zegt zo iemand: ‘Ja, daaraan ben ik schuldig, zo heb ik nog nooit in de kerk gezeten, die man schijnt iemand te kennen die hem alles verteld heeft wat ik ooit gedaan en gezegd heb.’ Zie

Hebreeën 4:12. In dit opzicht is het Woord een ‘oordeler der gedachten’. Wij kunnen elke bijzondere zonde niet noemen, maar het is meestal een zonde die we erg lief hebben. Die zonde is voor ons als een rechteroog en een rechterhand.

De Heere overtuigt zó dat Hij werkelijk en echt licht in de ziel doet stralen. Dat licht legt de zonde in haar bloot en laat zien wat de verschrikkelijke gevolgen ervan zijn. Bovendien houdt Hij haar dit steeds voor ogen, zodat het nare zien ervan niet kan worden weggenomen, hoe men ook de aandacht ervoor poogt af te leiden. Daardoor merkt men ook dat bij zo iemand de angstige en benauwde gedachten over de zonden het laatste is van de avond en het eerste van de nieuwe morgen. Men kan niet anders doen dan zijn ellende overdenken.

b. De rechte weg waarlangs God leidt, is de weg van de *ware en diep gevoelde droefheid* over zijn ellendige toestand. Daardoor wordt het hart gescheurd (Joël 2:13) en doorstoken (Handelingen 2:37). De liefde van het hart wordt van de zonde weggetrokken juist omdat het zónde is. Daardoor haat de ziel de zonde, omdat Gods majesteit erdoor geschonden wordt. Zo staat de

zondaar beschaamd en schaamrood voor God; hij klopt evenals Efraïm op de heup en slaat als de tollenaar op zijn borst. Hoewel wij de maat daarvan niet kunnen bepalen, is er toch wel zoveel nodig dat het hart er geestelijk ziek door wordt, bang wordt van de zonde en die gaat haten. Deze toestand doet de ziel in droefheid voor de Heere wegwijnen. Het lijkt er toch wel op dat dit zó lang moet duren tot de ziel alles ondervindt wat hier genoemd is.

c. Deze rechte weg is een weg waarop de gelovige *zeer verootmoedigd* wordt. Zo raakt hij alle eigengerechtigheid kwijt en ziet hij die als niet beter dan ‘schade en drek’. Zijn hoogmoedige en werkheilige hart wordt vernederd om gewillig te zijn uit genade behouden te worden door de gerechtigheid van de Borg. Daarom spreken we van een zich onderwerpen aan de gerechtigheid van God. Die is heel hard nodig, want wie niet alle steunpunten kwijtraakt, zal nooit de gerechtigheid van Jezus aangrijpen, Filippenzen 3:8-9. Voor Paulus was alles ‘schade en drek’. Waarom, Paulus? Hij zegt: ‘Opdat ik in Christus gevonden mag worden, en niet mijn gerechtigheid heb, maar die van Christus!’

d. Deze rechte weg is de weg van het *geloof*. Daardoor komt de arme en verootmoedigde zondaar na Gods roepende en nodigende stem tot Christus Zelf. Hij omhelst de Persoon van Christus geheel en al, om met Hem op de meest nauwe wijze verbonden te worden. Zo krijgt hij deel aan al de genadeweldaden! Het is heel hard nodig dat dit in acht genomen wordt, want wie niet door Christus binnenkomt, is niet meer dan een dief en een moordenaar. Wie niet in Christus is, bevindt zich niet op de goede weg. Jezus is immers de Weg, de Waarheid en het Leven, Johannes 14:6.

e. Deze rechte weg is de weg van *terugkeer tot de Heere*, elke keer als men gezondigd heeft. De zondaar belijdt die met droefheid in het hart. Hij vlucht tot het bloed van Jezus Christus om in zijn geweten te ervaren dat zijn zonde vergeven is. Zo kan hij weer een gefundeerde vrede in zijn ziel ervaren. Dan zegt hij: ‘Ik zal belijdenis doen van mijn overtreding; en U vergaf de ongerechtigheid mijner zonden’, Psalm 32:5.

f. Deze rechte weg is de weg waarop de ziel *liefelijk leunt op Christus*. Hij alleen is het Die haar kracht en vermogen geeft om van deugd tot deugd en van kracht tot kracht te gaan. Dit wordt op een

andere plaats wel genoemd als een komen tot Zijn volheid, om genade voor genade te ontvangen. g. Deze weg is de weg van de ware *heiligmaking*. Op die weg streeft de gelovige ernaar dat de oude mens hoe langer hoe meer afsterft, opdat hij in ware gerechtigheid als de nieuwe mens mag leven. Daarom wordt deze weg de heilige weg genoemd. Jesaja spreekt erover: ‘Daar zal een verheven baan zijn en een weg die de heilige weg zal genoemd worden’, Jesaja 35:8

Welnu, deze weg wordt om veel verschillende redenen een rechte weg genoemd. We willen u er nu echter maar enkele van noemen, en wel de belangrijkste ervan.

De weg wordt recht genoemd, omdat het de *al-oude* weg is waarop sinds de eerste verkondiging van de belofte in het Paradijs ieder van de voorouders gewandeld heeft. Het was niet moeilijk om u dat al voor te houden. Het is de oude weg, waarnaar men moet vragen, en dit is een gebaande weg.

Het is de rechte weg, omdat het de *enige* is die tot de zaligheid leidt. Alle andere wegen, hoe recht ze ook mogen lijken, leiden beslist naar de hel en de dood.

Het is de rechte weg, omdat het een weg van gerechtigheid is. Men komt erop door de gerechtigheid van Jezus, en men wandelt erop door de beoefening van de rechtvaardigheid die tot het leven leidt.

Het is de rechte weg, omdat het de *kortste* weg is. Alle andere wegen leiden de mens alleen maar weg van de waterbeken. Het zijn slechts omwegen die de ziel nooit op de goede plaats zullen brengen. Maar zij die op deze weg lopen, zullen ten slotte komen op de plaats waar ze moeten zijn.

Ten slotte is het de rechte weg, omdat het een *veilige* weg is. Wie in oprechtheid wandelt, wandelt hierop veilig. Hij heeft een licht dat op zijn pad schijnt. Als men iets naar rechts of naar links afwijkt, roept een stem: 'Dit is de weg, wandel daarop!' Ja, deze weg is zó veilig dat de dwaas er niet op dwalen zal.

Daaraan wordt nog toegevoegd: *waarin zij zich niet zullen stoten*. Het Hebreeuwse woord betekent eigenlijk: met de voeten ergens zó tegenaan stoten dat men wordt belemmerd bij het verdergaan. Men struikelt en loopt gevaar te vallen.

Daarom hebben onze vertalers het heel goed vertaald door het woord ‘stoten’. Zij zullen zich op die weg niet stoten. Dit houdt het volgende in. De wandelaars op deze rechte weg zullen *niet verhinderd* worden in het lopen. God noch Zijn volk belemmeren Gods kinderen om op deze rechte weg te komen en erop voort te gaan. Als God of Zijn knechten een belemmering opwerpen, is dat omdat de mensen op een verkeerde weg zijn. Maar als de ziel werkelijk met een verootmoedigd hart Christus aangrijpt, is er niemand die haar belet of haar het recht betwist op deze weg voort te gaan. Het geeft te kennen dat alle *hindernissen* zullen worden *opgeruimd*. God zal de dalen verhogen en de bergen vlak maken; zo zal Hij een gebaande weg maken.

Het geeft aan dat zij die daarop gaan en wandelen, ondervinden dat het *gemakkelijk* is om dit te kunnen doen. Het is een gebaande weg, en de dwazen zullen er zelfs niet op dwalen.

Het sluit in dat het gaan op deze weg vol *vreugde* is, omdat de wandelaars worden ondersteund door de vrijmoedigheid die God verleent. Zij worden gedragen met onder zich eeuwige armen. Ten slotte wijst het gaan op deze weg op het licht,

de daadwerkelijke *hulp en de vertroosting* die op Gods tijd komen. Het licht gaat immers voor de rechtvaardigen op in de duisternis. De Heere zal degenen die van Hem zijn, niet begeven en niet verlaten. Hij zal altijd met hen en bij hen zijn.

2.

Zij zullen komen met geweent, en de Heere zal hen met smeking voeren. Maar daaraan voegt de Heere ook de redenen toe waarom Hij dat doet. De tekst vervolgt: *Want Ik ben Israël tot een Vader, en Efraïm is Mijn eerstgeborene*. U ziet dus, geliefden, dat deze reden gebaseerd is op tweeërlei betrekking die de Heere met hen heeft.

Hij was in de eerste plaats voor Israël een *Vader*. Hier horen we dus spreken over Israël.⁶ Het is u bekend, toehoorders, dat deze naam voor het eerst voorkomt in Genesis 32:28. Daar gaf de ongeschapen Engel aan Jakob de naam Israël vanwege zijn mannelijke worsteling met de Engel, in welke strijd hij overwon. Zie ook Hosea 12:4-5. Deze naam wordt de ene keer gebruikt

⁶ Hier is een zin weggelaten over een uitlegger, Hillerus, op wie Comrie verder niet ingaat.

om de stamvader van alle Joden aan te duiden, zoals in de aangehaalde plaats, en een andere keer zijn nakomelingen. Die naam werd algemeen gebruikt. Maar nadat de tien stammen zich in de tijd van Rehabeam van het rijk van David hadden losgemaakt, werd deze naam gebruikt om daarmee de tien stammen aan te geven, in onderscheid van de stammen Juda en Benjamin. Hieruit blijkt vanzelf dat het woord in letterlijke zin in een van de twee laatste betekenissen moet opgevat worden. Maar wij willen daarover geen uitspraak doen. Tegelijkertijd zijn we van mening dat we in geestelijke zin onder 'Israël' hier de kerk van het Nieuwe Testament moeten verstaan, waartoe elke gelovige behoort. Zij wordt het Israël van God genoemd. En werkelijk zijn er heerlijke overeenkomsten tussen beide, die we nu slechts kort noemen, omdat het niet onze bedoeling is om nu uitvoerig in te gaan op het tweede gedeelte van de tekst.

Het oude Israël was een volk dat door de Heere verlost was uit zware slavernij. Het geestelijke Israël is een volk dat God verlost heeft uit de hand van al zijn vijanden, opdat het Hem zonder vrees zou dienen. De Zoon heeft hen vrijgemaakt,

en nu zijn zij werkelijk vrij en moeten ze in de vrijheid staan!

Israël was een volk, in het midden waarvan de Heere op een zinnebeeldige wijze woonde. Het geestelijke Israël wordt de ware kerk genoemd, Jehova Schamah, wat betekent: de HEERE is aldaar. Christus heeft gezegd: ‘Indien iemand Hem liefheeft en Zijn geboden onderhoudt, Hij en de Vader zullen tot hem komen, en bij hem wonen.’ Ze vormen dus een woonplaats voor God in de geest.

Israël had grote voorrechten boven andere volken. Maar de gelovigen van het Nieuwe Testament hebben nog veel méér voorrechten. Daarom worden er heerlijke dingen van de stad Gods gesproken.

Ten slotte geeft de naam te kennen dat er een bidder is én tegelijk een overwinnaar. Welnu, elke ware gelovige heeft de Geest, door Wie hij ‘Abba, Vader’ roept. De gelovigen blijven te allen tijde in smeking volharden, want ze bidden zonder ophouden.

Welnu, voor hen is God een Vader. Het woord in de grondtaal heeft een element in zich dat ‘liefdevol verlangen’ betekent. Dit wordt als ‘vader’ vertaald, omdat een vader een bijzondere liefde

heeft voor zijn kinderen. Als van God gezegd wordt dat Hij voor hen een Vader wil zijn, sluit dit verschillende dingen in.

Hij brengt hen voort. Daarom wordt er gezegd dat zij uit God zijn en uit Hem zijn geboren. Hij wederbaart hen immers door het onvergankelijke zaad van het Woord, opdat zij de eerstelingen van Zijn schepselen zullen zijn.

Hij drukt een beeld in hen af van Zijn goddelijke natuur; zij worden immers de goddelijke natuur deelachtig, zie 2 Petrus 1:4. Zij zijn geschapen naar Gods beeld in kennis, gerechtigheid en ware heiligheid.

Hij neemt hen aan als Zijn kinderen in Zijn geestelijke huisgezin, en geeft hun een naam die beter is dan die van zonen en dochters. Zie eens met welke grote liefde God hen liefgehad heeft, waardoor zij kinderen van God genoemd worden.

Hij heeft hen lief, en Zijn welbehagen gaat naar hen uit. Zij zijn de beminden des Heeren, want Hij heeft hen met een eeuwige liefde liefgehad en hen met goedertierenheid getrokken uit hun duisternis.

Hij is genegen hen te vergeven en hun de schuld niet toe te rekenen, want zoals een vader zich

ontfermt over de kinderen, zo ontfermt God Zich over hen die Hem vrezen. Hij ziet hun schuld niet aan, zoals een man de schuld niet aan zijn zoon toerekent.

Dat God een Vader wil zijn, blijkt hieruit dat Hij iets voor hen heeft weggelegd. Dit is zó groot, dat het oog het niet gezien en het oor het niet gehoord heeft en het in het hart van een mens niet is opgekomen om na te gaan wat God weggelegd heeft voor hen die Hem vrezen.

In de tweede plaats is Efraïm *Gods eerstgeborene*. Onder Efraïm moeten we Israël verstaan of de tien stammen, omdat zoals u weet het koningschap over deze stam overging op de persoon van Jerobeam.

Efraïm was Gods eerstgeborene. U weet dat men de eerstgeborene een bijzondere liefde toedraagt en hem een dubbel geschenk geeft. Vanwege het eerstgeboorterecht voerde hij – vooral in vroegere tijd – enkele taken uit en had hij enig gezag. Deze zaken zouden vanuit de geschiedenis gemakkelijk kunnen worden aangevoerd als bewijs dat Efraïm de eerstgeborene werd genoemd. Maar daarvoor ontbreekt de tijd, en het is ook niet onze bedoeling.

Ook Gods kerk wordt om de genoemde redenen in geestelijke zin Zijn eerstgeborene genoemd. We laten het nagaan van de overdrachtelijke betekenis aan u over. Intussen zeggen we wel dat iedereen gemakkelijk kan begrijpen dat zij die in deze verhouding tot Hem staan – hoe diep zij ook kunnen vallen – toch niet tot in eeuwigheid verloren zullen gaan en niet altijd vergeten worden. De Heere zal immers het werk van Zijn handen niet verlaten! Daarom zullen ze vroeg of laat op de wijze zoals die ons beschreven wordt, langs verschillende wegen terugkeren en weer opnieuw in een eeuwig verbond worden opgenomen. Dat verbond zal niet wankelen, omdat het in alles vast verordend en zeker is.

Toepassing

Zie hier, geliefden, een korte uiteenzetting van de wijze waarop een verloren zondaar, een in geestelijk verval geraakte gelovige terugkeert tot God. In dit terugkeren is hij door Gods bemoeienis heel ootmoedig en komt hij als een smekeling. Hier hebt u stof om uzelf in de vreze des Heeren te onderzoeken of u hier uit een vroegere tijd of op dit ogenblik van weet.

We moeten nu tot onszelf inkeren om zelfonderzoek te doen, en daarbij wil ik wat zeggen tot onbekeerde en bekeerde mensen.

Eerst u, onbekeerde mensen. Het is uiterst noodzakelijk dat u overtuigd wordt van uw rampzalige staat voor God vóór u zich op dat onderzoek toelegt, want het ontbreekt u aan enige vorm van zelfonderzoek. U mist immers alles wat behoort tot het leven der genade, wat zowel geldt voor het begin als de voortgang ervan.

Wat zijn er velen onder u die spotten met dat wenen en smeken. Zij houden dat voor vrouwen-gedoe en de uiting van een onontwikkelde geest. Zij proberen zichzelf en anderen zich te laten verweren tegen alles wat geweest en smekingen kan veroorzaken. Om nog maar te zwijgen over de onheilige veronderstelling die sommigen van u hebben, dat droefheid een uiting van onvolmaaktheid is. Dat doen namelijk de volgelingen van Leenhof en Pontiaan van Hattem⁷, om zo al een

⁷ Volgens hen was de volmaaktheid hier op aarde reeds te genieten. Om Van Hattem (1645-1706) en zijn volgelingen hing een antinomi-aanse sfeer, waarin de liefde van God allesoverheersend was, zelfs zo dat hij van pantheïsme en spinozisme beschuldigd werd. De kerk heeft hem terecht veroordeeld en hem het ambt van predikant te St. Philipsland ontnomen.

hemel op aarde te hebben. Zij bespotten op uw gezelschappen hen die wenen en daarbij naar de kerk blijven gaan.

Mijn vrienden, David had een leeuwenhart! Hij durfde het tegen Goliath op te nemen, en toch schreeuwde hij het uit vanwege zijn zonden; hij maakte zijn bed nat door zijn tranen. Hoewel het schreien wijst op een onvolmaakte situatie, is het feit dat men over zijn zonde weent, geen uiting van onvolmaaktheid, maar de aangewezen weg om van zijn onvolmaaktheid verlost te worden. Ik ben ervan verzekerd dat er niemand in de hemel is en er ook nooit komen zal, die hier op aarde niet heeft geweend. Alleen zij die hier met tranen gezaaid hebben, zullen namelijk met vreugde maaien. Ja, hoe verachtelijk het wenen en smeken in uw oog ook is, het zal eenmaal uw dagelijkse bezigheid in de hel zijn, als God dit door Zijn wederbarende genade niet verhoedt. Daar zal immers niet alleen de worm knagen en zullen niet alleen de tanden geknerst worden, maar daar zal 'wening der ogen' zijn tot in eeuwigheid. Een zorgeloze zondaar heeft nu geen verdriet, en daarom treurt hij niet. Maar als de vlekkeloosheid van Gods heiligheid en de gestrengheid van Zijn

rechtvaardigheid op uw hart zullen gaan drukken, zult u misbaar maken!

Wat zijn er ook velen onder u, die soms wel wenen, maar dat niet over de zonde doen, omdat dit zo'n vreselijke en afschuwelijke zaak is. Sommigen schreien vanwege de tot ontroering wekkende stem van de predikant, en anderen vanwege een teer en ontvankelijk karakter. Weer anderen huilen als een zwaar verlies hen treft, wat hen persoonlijk betreft, hun familie of hun bezittingen. Maar het gaat hier niet om het wenen op zichzelf, maar om het wenen vanwege zijn zonde, omdat men een heilige en rechtvaardige God vertoornd heeft. Dat is het! Maar zó heeft het uw hart nog nooit geraakt.

Er zijn er onder u ook niet weinigen die alleen maar huilen vanwege moedeloosheid en diep ongeloof. Dan hebt u wel een benauwdheid, een 'schrik van rondom', maar dat sluit uw ziel af voor de genade van God. Als het onder velen van u slecht gesteld is met het wenen, dan volgt daar vanzelf ook uit dat u van de smeking waarover u in de prediking hoorde, geheel en al een vreemdeling bent. Dat zult u op een overtuigende wijze zien als we zullen spreken over het gebed

van hem die ‘geheel ontbloot is’ (in een preek over Psalm 102:18-19, zie Tweede stuk, de eerste preek van het in de inleiding genoemde werk).

Welnu, mijn vrienden, u die door het ontbreken van geestelijke ondervinding niets weet van de werkzaamheden waarover ik met u sprak, ik moet u enkele dingen zeggen.

U hebt werkelijk een reden om bedroefd te zijn en bitter te wenen. U bent namelijk in een beklagenswaardige en deerniswekkende toestand. God is vertoornd op u vanwege uw zonden. Uw zonden zelf roepen tot God om wraak over u. Toch weent u niet en u bidt niet. Wat is dat een onverantwoordelijk gedrag!

U die zo gerust bent en niet over uw zonde weent en niet tot God om genade bidt, ik moet u zeggen dat u echt niet op de goede weg bent, maar op de brede. Vraag het maar aan Gods kinderen; zij zullen eenparig tegen u zeggen dat u op de brede weg bent en dat u in droevige omstandigheden verkeert.

U die hiervan door geestelijke ondervinding niets weet, moet ik ten slotte zeggen dat u God niet tot een Vader hebt. U bent niet te vinden onder het

getal van Zijn eerstgeborenen, maar u bent uit uw vader, de duivel. Die verhardt u op zo'n manier dat u een dubbel deel van de goddelijke wraak zult krijgen. Die zal namelijk aan ieder gegeven worden die God niet kent en aan het Evangelie ongehoorzaam is.

Maar u, oprechten van hart, u kent de werkzaamheden die we beschreven hebben, doordat u ze in uw hart ondervonden hebt. Toen u voor het eerst op de weg des Heeren kwam, wat hebt u toen dagen en nachten lang geweest over uw zonden. Wat hebt u God aangelopen met smekingen, en waar was het u anders om te doen dan dat u op de goede weg gebracht zou worden? En nu, nadat u de Heere verlaten hebt, maar nu tot uzelf bent gekomen, is dit ook de gestalte en de werkzaamheid van uw hart. We zullen slechts enkele woorden tot u spreken, omdat u in de preek zelf de werkzaamheden kunt nagaan.

Dat uw ellendige en jammerlijke toestand u nu drukt, zodat u moet wenen en smeken, moet u beschouwen als een goedheid van God. Het is er een bewijs van dat Hij als een Vader tot u in betrekking blijft staan. Als u slechts een tijdge-

lovige was, zou Hij zeggen: 'Efraïm is van afgoden vergezeld, laat hem varen!' Maar omdat u een zoon bent, hoewel weerspanning, zendt Hij de Geest van Zijn Zoon in u. Al was dat tot nu toe nog niet om u met vrijmoedigheid 'Vader' te doen roepen, het is echter wel om u te overtuigen, te verbrijzelen en te verbreken. Heb daarom nu geen verkeerde gedachten over God, alsof Hij dit deed om u Zijn ongenoegen te laten merken. Nee, het is er een bewijs van dat Hij aan u denkt. Daarom doet Hij u allen wenend en biddend terugkeren.

Bent u nu in een tranendal gebracht door de werking van Gods Geest, treur dan maar; dat past u wel. Wees maar niet tevreden met een geringe vernedering, want u hebt het verdorven tegenover de Heere, uw God. Verlang maar naar een grondige ontdekking. Daar wordt immers de beste en de meest bestendige vertroosting uit geboren. Wat ik u bidden mag, laten de lijdzaamheid en de onderwerping aan alle werkingen van God om u te vernederen, toch hun werk volkomen mogen doen! Spartel maar niet tegen, en gedraag u hieronder niet als een 'ongewend kalf'. Wees ook niet al te begerig naar vertroosting. God weet wat het best,

het meest nuttig en het meest nodig voor u is om u los te maken van de zonde, en u het meest ontvankelijk te maken voor de uitingen van Zijn genade. Als de Heere u nog niet direct helpt, word dan toch niet moedeloos en ongelovig. Hij Die u vanuit Zijn vaderlijke betrekking tot u wenend en smekend heeft gemaakt, heeft het goede beginsel van uw herstel niet in u gewerkt om u te pijnigen, maar om eenmaal op Zijn tijd dat herstel in u te voltooien. Blijf daarom zonder ophouden in het gebed om daarnaar met alle smeking uit te zien. Loop Hem aan als een waterstroom, want u zult niet beschaamd worden.

Sta er vooral naar om u onder Gods leiding te stellen als een dwaze, onmachtige en onkundige mens. Dan zal God u bij de hand nemen en op de goede weg brengen en u langs die weg leiden tot de waterbeken. Als u dit verzuimt, zult u als een blinde naar de wand tasten en niet gered worden. Ten slotte, omdat God uw Vader is en u één van Zijn eerstgeborenen bent, moet u op Hem vertrouwen. Hij zal Zich over u ontfermen, en ter wille van Zijn Naam uw overtreding uitdelgen. God zegene wat gesproken is.

AMEN

Ja, ik wens abonnee te worden op de Reveil-serie.

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode:

.....

Plaats:

.....

Zend ook een proefnummer aan:

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode

.....

Plaats:

.....

.....
(Handtekening)

In open envelop zonder postzegel zenden aan:

Pieters Media bv
Antwoordnummer 5
4500 WC GROEDE

Uitgave
STICHTING “SMYTEGELT-FONDS”

REVEREIL-SERIE

Voorzitter
Ds. J. Westerink, Urk

Secretariaat
Heereweg 7, 2161 AB Lisse.

Vrije giften en abonnementsgeld
storten op IBAN: NL94 INGB 0000 5814 92
t.n.v. Penningmeester
“Smytegeltfonds”, Putten

Abonnement: € 10,- per jaar (10 ex.)

Opgave nieuwe abonnees en adreswijzigingen
aan:

Pieters Media bv,
Postbus 12,
4503 ZG GROEDE

of per e-mail: reveil@pietersgroede.nl
www.reveilserie.nl